

ROMANIA
Ministry of Foreign Affairs

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

OKRUGLI STO

RESTITUCIJA IMOVINE/KOMPENZACIJA: USKLAĐENOST OPŠTIH MJERA SA PRESUDAMA EVROPSKOG SUDA

Organizovan uz finansijsku podršku Human Rights Trust Funda u okviru projekta
“Uklanjanje uzroka za neizvršenje i stvaranje pretpostavki za efikasno izvršenje
presuda nacionalnih sudova”

Bukurešt, hotel Howard Johnson ,
5-7 Calea Dorobantilor Dist. 1, Bukurešt, 010551 Rumunija

DOSADAŠNJE ISKUSTVO

Osnovna informacija

Još od ranih 1990-tih godina restitucija/kompensacija imovine koju je oduzimala država u toku komunističkog režima predstavlja zabrinjavajuće pitanje u brojnim državama članicama Vijeća Evrope.

Brojne države su se odlučile da poduzmu mjere u korist bivših vlasnika, bilo vraćanjem prvobitnog imetka ili isplatom kompenzacije. Sistem i opseg ovih mjera varira i postoje značajne razlike u vrsti kompenzacije koje su usvojile države.

Države imaju diskreciju prilikom određivanja opsega restitucije imovine i uslova po kojima bi se imovina vratila ili isplatila kompenzacija. Evropski sud za ljudska prava (“Evropski sud”) je u vezi s tim smatrao da Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (“Konvencija”) ne nameće opšte mjere za povrat imovine koja je prenesena na državu prije ratifikacije Konvencije. Međutim, države ugovornice koje odluče da pokrenu postupak restitucije nakon ratifikovanja Konvencije, obavezne su da je provedu na način koji je kompatibilan sa zahtjevima Konvencije..

Svojevremeni problemi takvog široko obuhvatnog procesa izazvali su značajno opterećenje Evropskog suda predmetima. Rastući broj presuda protiv nekih država ugovornica koje otkrivaju različite nedostatke u mehanizmima restitucije/kompensacije donijeli su nove izazove za Komitet ministara Vijeća Evrope, tijelo kojem Konvencija povjerava nadgledanje izvršenja presuda Evropskog suda.

Osvrćući se na predmete protiv Rumunije, od 2004 g. Evropski sud je usvojio približno 240 presuda o pitanjima koji se odnose na restituciju. Njihovo izvršenje prati Komitet ministara u okviru predmeta *Străin i drugi* i *Sabin Popescu* grupe predmeta. U svim ovim predmetima Evropski sud je identifikovao nefunkcionalnost mehanizama restitucije/kompensacije. U kasnijim presudama su ove nefunkcionalnosti okvalifikovane kao “sistemske” i utvrđeno je da predstavljaju problem koji se stalno ponavlja u Rumuniji, uprkos mjerama koje su poduzele rumunske vlasti radi izvršenja ranijih presuda. Okvirno 2.000 takvih predmeta se trenutno nalazi u postupku pred Evropskim sudom.

Nasuprot ovom historijatu, Evropski sud je nedavno primjenio proceduru pilot presude u predmetu *Maria Atanasiu i drugi protiv Rumunije* (presuda od 12/10/2010, konačna 12/01/2011). Iako prihvata složenost problema sa kojima se suočavaju vlasti u Rumuniji, Evropski sud je smatrao da vlasti moraju usvojiti mjere koje mogu obezbijediti adekvatno obeštećenje svim stranama na koje se odnose zakoni o restituciji, u roku od 18 mjeseci od dana kada presuda postane konačna (tj. 12. jula 2012.). Sada je na vlastima Rumunije da, uz nadzor Komiteta ministara, implementira odgovarajuće mjere, znajući da su neke mjere već identifikovane u akcionom planu dostavljenom Komitetu ministara u februaru 2010. godine.

Pored usvojenih brojnih odluka protiv Rumunije, Evropski sud je usvojio i brojne presude protiv Albanije koje se odnose na neizvršenje domaćih pravosnažnih presuda i upravnih rješenja koje potvrđuju pravo aplikanta na restituciju ili isplatu kompenzacije za imovinu. U predmetima *Driza* i *Ramadhi* je Evropski sud naveo da bi vlasti Albanije trebale da, *inter alia*: imenuju nadležno tijelo; propišu postupak; osiguraju poštivanje tih propisa u praksi; i uklone sve prepreke u dodjeli naknade u skladu sa Zakonom o vlasništvu usvajanjem neophodnog zakonodavstva; i osiguranje upravnih i budžetskih mjera. Ove mjere trebaju obuhvatiti stvaranje mapa sa vrednovanje imovine i utvrđivanje adekvatnih finansijskih sredstava. Komitet ministara nadgleda izvršenja ovih presuda u okviru grupe predmeta *Driza*.

Okrugli sto: plenarne i tematske sesije

Ovaj okrugli sto ima za cilj da obezbijedi forum za razmjenu iskustava zemalja učesnica o pristupanju pitanju restituciji/kompenzaciji imovine i prevazilaženju izazova u toku izvršavanja presuda Evropskog suda. Među zemljama učesnicama su neke koje su uspješno riješile proces restitucije/kompenzacije, druge učesnice su u postupku koji još traje, a neke druge još nisu usvojile zakone o restituciji/kompenzaciji izgubljene imovine. Prošlo i trenutno iskustvo će vjerovatno biti od koristi drugima.

U toku jutarnje sesije će visoko pozicionirani učesnici podijeliti svoja iskustva specifičnim za njihove države vezane za proces restitucije ili isplate kompenzacije. Postoji nada da će u toku ove sesije proisteći najbolji primjeri iz prakse. Poslijepodnevna sesija će se sastojati od dvije zasebne radionice koje će se fokusirati na dosadašnje glavne iskušene izazove prilikom procesa izvršavanja presuda Evropskog suda

U toku prve radionice nakon prezentacija, naknadne diskusije će biti usmjerene na najbolja iskustva i probleme sa kojima se suočavaju zemlje u procesu rada na zakonu o restituciji/kompenzaciji imovine.

U toku druge radionice nakon prezentacija, naknadna diskusija će se fokusirati na najbolja iskustva i probleme sa kojima se suočavaju zemlje u toku primjene relevantnog zakonodavstva.

Nakon zatvaranja radionica učesnici će se ponovo ujediniti na plenarnoj sesiji radi usvajanja zaključaka okruglog stola zasnovanih na sažetku prethodnih diskusija.
